

¹कटप्रूः-कटप्रुवौ-कटप्रुवः, ²प्रवकः, ³प्रवणः, ⁴प्रावयन्-प्रावयिष्यन्-न्ती-ती, इति इमानि रूपाणि अस्य घातोः भवन्तीति विशेषः ।

(1075) “ पुष स्नेहनसेवनपूरणेषु ”

(IX-ऋयादिः-1527. सक. सेद्. पर.)

‘—सेचन....’ इति क्षीरस्वामि-पुरुषकार-कविकल्पद्रुमसम्मतः पाठः । मैत्रेयस्तु ‘....मोचन....’ इति पपाठ । ‘मोहनदाहनयोरप्याह शङ्करः । इति धा. का. व्याख्या (3-12) । अयं ‘पूष—’ इति दीर्घोपध इति बालमनोरमा ।

‘—स्नेहनादिषु । पुष्णाति च, प्रोषति च दाहे-॥’ (श्लो. 172) इति देवः । प्रोषकः-षिका, प्रोषकः-षिका, पुप्रोषिकः-पुप्रुषिकः-षिका, पोप्रुषकः-षिका ; इत्यादीनि सर्वाण्यपि रूपाणि भौवादिकपोषतिवत् (1026) ज्ञेयानि । ⁶विप्रुद् । ⁶पुष्णन्^A ।

(1076) “ पुषु दाहे ” (I-भ्वादिः-703. सक. सेद्. पर.)

‘—स्नेहनादिषु । पुष्णाति च, प्रोषति च दाहे-॥’ (श्लो. 172) इति देवः । प्रोषकः-षिका, प्रोषकः, पुप्रोषिकः-पुप्रुषिकः-षिका, पोप्रुषकः-षिका-इत्यादीनि सर्वाण्यपि रूपाणि भौवादिकपोषतिवत् (1026) ज्ञेयानि । ⁷प्रोषित्वा-पुष्ठा,

1. कटं प्रवते इति कटप्रूः = कामरूपी कीटश्च । ‘किञ्चिच्चिप्रच्छयायतस्तुकटप्रुजु-श्रीणां दीर्घोऽसम्प्रसारणं च’ (वा. 3-2-178) इत्यनेन सोपपदात् क्विपि प्रकृतेर्दीर्घः । द्विवचनादिषु उवडादेशः ।
 2. ‘प्रसृत्वः समभिहारे वुच्’ (3-1-149) इति कर्तरि वुन्प्रत्ययः । अनादेशः । समभिहारः = साधुकारित्वम् ।
 3. ‘चलनशब्दार्थादकर्मकाद् युच्’ (3-2-148) इति तच्छीलादिषु कर्तृषु युच् प्रत्ययः । गत्वम् । अकर्मकत्वं विवक्षाभेदेनेति ज्ञेयम् ।
 4. ‘बुधयुधनशजनेषूप्रुसुभ्यो जेः’ (1-3-86) इति कर्तृगामिन्यपि क्रियाफले ष्यन्तात् शतैव, न शानच् ।
 5. क्विपि षकारस्य जश्त्वेन डकारः । विप्रुद्=वामा ।
 6. शतरि क्रैयादिकत्वात् श्राप्रत्यये, ‘श्राऽभ्यस्तयोः—’ (6-4-112) इत्याकारलोपे गत्वे च रूपम् ।
 7. ‘उदितो वा’ (7-2-56) इति षत्वायामिड्विकल्पः । इत्पक्षे ‘न क्त्वा सेद्’ (1-2-18) इति क्त्वनिषेधात् प्रोषित्वा इति रूपम् ।
- A. ‘पुष्णन् सतां प्रियमयं ध्लषिताङ्गरागः.....’ धा. का. 3. 12.